

dr Aneta Chrzęszcz

[ORCID: 0000-0001-9749-274X]

Państwowa Szkoła Wyższa
im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Wydział Nauk Ekonomicznych

Migracje zagraniczne a sytuacja na rynku pracy – wybrane aspekty

Foreign migrations and the situation on the labor market
– selected aspects

Abstract: The research goal of the article is to characterize the relationship of the foreign migration process with the processes on the labor market. The author points out that the possible achievement of benefits, but also the occurrence of losses for the labor market resulting from the migration process is associated with a number of phenomena that may affect security. The author limits herself to discussing the phenomenon of migration in the context of social and social security. He emphasizes that the ability to anticipate further development of current threats and the emergence of new ones is important in ensuring social security. Finding a solution to threats related to migration of people or related demographic issues is an important issue of a properly conducted migration policy. Proper analysis of the mobility of the national workforce and examining the extent to which immigrants can become participants in the Polish labor market can contribute to the improvement of the situation prevailing on it.

Keywords: migration, labor market, social security, social security

Wstęp

Postawionym w niniejszym artykule celem badawczym jest charakterystyka związku procesu migracji zagranicznych z procesami na rynku pracy. Ewentualne osiągnięcie korzyści, ale także wystąpienie strat płynących dla rynku pracy z procesu migracji, wiąże się z szeregiem zjawisk, które mogą wpływać na bezpieczeństwo. Wśród potencjalnych zagrożeń można wymienić między innymi: terroryzm, zagrożenia kulturowe, epidemiologiczne, socjalne czy ekonomiczne. Zagrożenia te stanowią trudne wyzwanie dla polityk poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej, dla polityki samej Unii, ale także państw niebędących jej członkami. Rosnące poczucie zagrożenia ze strony migrantów stoi

w kontrze z potrzebami ekonomicznymi i demograficznymi starzejącej się Europy, które nieodzownie są związane z sytuacją na rynku pracy.

Zjawisko migracji cechuje wieloaspektowość, dlatego też występuje ono na różnych poziomach rozważań i można je badać z różnych perspektyw. Autorka niniejszego opracowania skupia się na jednej z tych perspektyw, a mianowicie – rynku pracy, dla którego znaczący napływ lub odpływ migrantów może mieć duże znaczenie, w szczególności w aspekcie dostępności miejsc pracy dla rodzimych pracowników czy poziomu ich wynagrodzeń. Migracje mają wpływ na podejmowanie przez pracodawców decyzji odnośnie sposobów uzupełniania niedoborów zatrudnienia przez przyjmowanie do pracy alternatywnie do pracowników rodzimych – migrantów. Wszystko to zaś związane jest z właściwym prowadzeniem polityki migracyjnej, która przy pomocy odpowiednich narzędzi może sterować przepływami migrantów.

Migracje a bezpieczeństwo społeczne i socjalne

Przemieszczanie ludności jest zjawiskiem powszechnym, stanowiącym jednocześnie największy przejaw jej aktywności. Zjawiskiem, które towarzyszy ludzkości od bardzo dawna, wyróżniając człowieka od początku jego istnienia i stanowiąc źródło jego dominacji na Ziemi¹.

Wielość definicji migracji wymaga uporządkowania i syntezy informacji. Migracja to względnie stałe przeniesienie się zbiorowości zwanej migrantami z jednego punktu przestrzeni geograficznej do innego, poprzedzone procesem podejmowania przez migrantów decyzji w oparciu o zhierarchizowany system wartości i celów².

Można wymienić kilka najczęściej występujących wymiarów (kryteriów) migracji. Są to³:

---

¹ S. Golinowska, *Teorie migracji a debata o swobodzie przepływu pracowników w rozszerzonej Unii Europejskiej*, tekst przygotowany w ramach projektu badawczego KBN 5H02E 02320 *Popyt na pracę migrantów. Motywacje, korzyści i koszty pracodawców zatrudniających migrantów. Efekty dla rynku pracy*, s. 17.

² Z. Mach, *Niechciane miasta: migracja i tożsamość społeczna*, Universitas, Kraków 1998, s. 14.

³ A. Maksimczuk, L. Sidorowicz, *Ochrona granic i obsługa ruchu granicznego*, LexisNexis, Warszawa 2007, s. 22.

- kryterium przestrzenne – związane z ruchem w przestrzeni fizycznej, gdzie migracja oznacza przemieszczenie na pewną odległość, a migracje międzynarodowe wiążą się z przekroczeniem granicy państwowej;
- kryterium miejsca zamieszkania (pobytu) – nakazuje traktować migranta jako osobę, która zmienia miejsce zamieszkania; migracja bywa tu określana jako trwała lub półtrwała zmiana miejsca zamieszkania, bez żadnych ograniczeń jeśli chodzi o odległość ruchu; może mieć charakter przymusowy lub dobrowolny, wewnętrzny lub zewnętrzny;
- kryterium czasu – dotyczy zasad określających wymagany minimalny czas trwania mobilności czy też przebywania w nowej przestrzeni ekonomicznej/społecznej, co pozwala na oddzielenie migrantów od turystów;
- kryterium aktywności – oznacza zmianę miejsca zamieszkania i miejsca wykonywania różnego rodzaju czynności, głównie wykonywania pracy zawodowej.

Przełóżając literaturę przedmiotu, najczęściej można spotkać podział migracji na wewnętrzne i zewnętrzne. Migracje wewnętrzne odbywają się wewnątrz kraju, np. ze wsi do miast. Natomiast migracje zewnętrzne, zwane inaczej międzynarodowymi, polegają na przemieszczaniu się ludności z jednego państwa do drugiego, docelowego.

Ubóstwo, brak odpowiednich środków pomocy społecznej, brak pracy to niektóre z czynników mających wpływ na zwiększenie migracji. Są to czynniki, które wzmagają chęć opuszczenia własnego kraju. Łączą się one z tzw. czynnikami przyciągającymi, istniejącymi w państwach, do których napływają imigranci. Można wśród nich wymienić: potrzebę dodatkowej siły roboczej, kompleksową opiekę medyczną i socjalną, wysoki wzrost gospodarczy itp.⁴

Istnieje kilka teorii ekonomicznych wyjaśniających zjawisko międzynarodowych migracji ludności. Z punktu widzenia zagadnień omawianych w niniejszym opracowaniu warto przytoczyć podstawy neoklasycznej teorii migracji, która charakteryzuje się dość ciekawym podejściem do zagadnień mobilności, rozpatrując migracje jedynie w kontekście mobilności czynników produkcji. Zgodnie z tą teorią siła robocza przemieszcza się z obszaru względnie bogatego w pracę, w którym płace są stosunkowo niskie, do obszaru względnie bogatego w kapitał, w którym

---

⁴ A. Konarzewska, *Migracyjne problemy Unii Europejskiej*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2007, nr 3-4, s. 92.

płace są stosunkowo wysokie. Migracje powinny zaś ustać w momencie, gdy różnice pomiędzy płacami stają się niewielkie, zbliżone do kosztu podróży „za chlebem”. Ważnym czynnikiem, który miał sprzyjać zanikaniu migracji, była liberalizacja handlu, gdyż kierunek przepływu towarów i kapitału miał spowodować wyrównanie wynagrodzeń z pracy i kapitału w skali międzynarodowej. Migracja miała więc służyć osiągnięciu przestrzennej równowagi ekonomicznej przez równoważenie rynku pracy przez migrantów⁵.

XXI wiek obfituje w wiele różnorodnych zjawisk, które mogą wywoływać sytuacje zagrożenia czy kryzysu, jednym z nich są właśnie migracje. Ruchy migracyjne mogą przyczyniać się do występowania zagrożeń bezpieczeństwa w różnych sferach: ekonomicznej, społecznej, kulturowej i politycznej.

Bezpieczeństwo społeczne, zwane także społeczno-kulturowym⁶, jest jednym z pięciu powszechnie wyróżnianych sektorów bezpieczeństwa (obok bezpieczeństwa politycznego, militarnego, ekonomicznego, ekologicznego) i odznacza się wysokim stopniem powiązania z jednostką i społeczeństwem. Bezpieczeństwo społeczne interpretuje się i różnicuje przez odwołanie do tożsamości zarówno grup społecznych (tożsamość kolektywna), jak również pojedynczych ludzi (tożsamość indywidualna). Tożsamość pełni zatem rolę centralnej, ale i instrumentalnej wartości wskazującej na specyfikę bezpieczeństwa społecznego, a także na jego umowne, sektorowe granice⁷. Na podstawie tożsamości w bezpieczeństwie społecznym wydziela się dwa obszary tematyczne: kulturowy, związany z tożsamością kolektywną (*societal security*), oraz socjalny, związany z tożsamością indywidualną (*social security*). W obu przypadkach dzięki tożsamości możliwe jest samookreślenie grup i jednostek, które identyfikują się wobec innej lub własnej społeczności⁸.

Pierwszym wspomnianym wyżej obszarem bezpieczeństwa społecznego jest obszar kulturowy, który dotyczy zbiorowości, np. społeczności lokalnych lub narodów, traktowanych jako całość i odnoszonych do innych, odmiennych kulturowo

---

⁵ K. Dębiec, *Ekonomiczne podstawy polityki migracyjnej*, „Zeszyty Naukowe Kolegium Gospodarki Światowej” 2012, nr 33, s. 215-216.

⁶ J. Czaputowicz, *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa – aspekty teoretyczne*, [w:] *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa*, S. Dębski, B. Górka-Winter (red.), Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2003, s. 24.

⁷ Tamże, s. 23-24.

⁸ M. Malec, *Percepcja bezpieczeństwa: definicje, wymiary, paradygmaty*, MON Departament Polityki Obronnej, Warszawa 2006, s. 44.

grup społecznych. Dzięki kulturze i relacjom międzykulturowym tożsamość może determinować ewentualne podziały na tle religijnym, rasowym lub językowym, a przez nie oddziaływać na spójność poszczególnych grup społecznych.

Głównym problemem tak rozumianego bezpieczeństwa społecznego jest przede wszystkim migracja, która może doprowadzić do zmiany strukturalnej społeczeństwa. Poza migracją wskazuje się także na poziome i pionowe współzawodnictwo. We współzawodnictwie poziomym następuje zmiana sposobu myślenia wskutek znaczącego wpływu silniejszych kulturowo sąsiadów (np. Kanadyjczycy i ich obawy przed amerykanizacją). Natomiast we współzawodnictwie pionowym dochodzi do zakończenia postrzegania siebie jako odrębnej grupy w wyniku integracji (np. poszczególne narody a zjednoczona Europa i jeden naród europejski)⁹.

Drugi obszar bezpieczeństwa społecznego – socjalny – dotyczy pojedynczych ludzi i ich podstawowych spraw bytowych, najbardziej istotnych dla każdej jednostki¹⁰. Bezpieczeństwo socjalne związane jest z brakiem lub niedostatkami materialnych środków utrzymania, które powodują konieczność skorzystania ze środków zabezpieczenia społecznego, tak by w razie potrzeby można było liczyć nie tylko na siebie czy rodzinę. Bezpieczeństwo socjalne odnoszone jest do minimalnych standardów ochrony, w tym zabezpieczenia dochodów i płacy minimalnej. Brak zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego może powodować występowanie różnego rodzaju kwestii społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo czy patologie społeczne, które negatywnie oddziaływają na społeczeństwo. Stwarza to warunki do występowania migracji na tle zarobkowym.

Ważnym aspektem w zapewnieniu bezpieczeństwa społecznego jest umiejętność przewidywania dalszego rozwoju obecnych zagrożeń, a także pojawiania się nowych zagrożeń. Kluczowym wydaje się znalezienie rozwiązania problemów związanych z migracjami ludności czy powiązanych z nimi kwestii demograficznych. Jest to między innymi kwestia odpowiednio prowadzonej polityki migracyjnej. Ochrona bezpieczeństwa społecznego, a także socjalnego to istotne zadanie władz publicznych, do których obowiązków należy m.in. zapewnienie pomocy w razie niezdolności do pracy, pozostawania bez pracy wbrew własnej woli, a więc można ogólnie powiedzieć – w zabezpieczeniu egzystencji.

---

⁹ Tamże, s. 44-45.

¹⁰ K. Zamorska, *Prawa społeczne jako program przebudowy polityki społecznej*, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2010, s. 26.

Pozytywne i negatywne aspekty migracji zagranicznych w kontekście rynku pracy

Współcześnie poprawa mobilności ludności na świecie przyczynia się do nasilenia zjawiska migracji. Migracje międzynarodowe występują na skalę globalną, co ukazują raporty International Organization for Migration, z których wynika, iż liczba imigrantów wzrosła z 75 mln w 1965 roku do 244 mln w 2015 roku, czyli przeszło trzykrotnie. W związku z tym szacuje się, że około 3,4% całej ludności na świecie żyło i pracowało poza krajem urodzenia, a jeszcze inni nie są uznawani za międzynarodowych migrantów, ponieważ żyją i mieszkają poza granicami swojego kraju nielegalnie, niezależnie od tego, czy są tam zatrudnieni na stałe czy czasowo¹¹.

Za oczywiste można uznać stwierdzenie, iż mobilność zagraniczna ma ścisły związek z zagadnieniem rynku pracy, gdyż duża część migracji ma charakter zarobkowy. W obecnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej trudno jest powstrzymać migracje osób wykształconych, a ich mobilność stanowi odpowiedź na wyzwania współczesności. Osoby te pomimo wysokich kwalifikacji nie są w stanie znaleźć satysfakcjonującej ich pracy w rodzimym kraju. Istotnym wydaje się być aspekt skutków migracji dla rynku pracy kraju, z którego ludność emigruje, ale także dla kraju imigracyjnego, do którego przybywają bezrobotni w celu znalezienia pracy.

Zjawisko migracji można postrzegać jako siłę sprawczą postępu i rozwoju całej ludzkości. Przyczynia się do rozwoju gospodarczego państw, do których napływają imigranci, zwiększając dochód narodowy i wpływając w ten sposób także na polepszenie bytu ich obywateli. Ponadto niektóre państwa wysokorozwinięte nie chcą przyjmować wszystkich imigrantów, a tylko tych, którzy są pracownikami wysoko kwalifikowanymi i mogą przyspieszyć ich rozwój gospodarczy. Osoby wykształcone stanowią dużą grupę wśród imigrantów, a państwa przyjmujące korzystają w ten sposób z możliwości zapełnienia luki w podaży wykształconej siły roboczej, często za mniejsze pieniądze niż w przypadku rodzimych pracowników, bez konieczności inwestowania w ich edukację.

---

¹¹ Word Migration Report 2000, s. 5; Word Migration Report 2015, s. 2, <http://publications.iom.int> (dostęp: 20.06.2018).

Państwa zachodnie prowadzą od dawna politykę imigracyjną sprzyjającą napływowi wysoko kwalifikowanej kadry z państw słabo rozwiniętych, co określamy mianem drenażu mózgow. Należy jednak pamiętać, że odpływ wykształconej kadry z kraju negatywnie wpływa na państwa, z których wyjeżdżają obywatele. Państwa te, mając mniejsze zasoby wykształconej siły roboczej, posiadają ograniczone możliwości rozwojowe.

W krajach, z których wyjeżdżają dobrze wykształceni ludzie, pogarsza się również sytuacja demograficzna w związku z odpływem osób młodych, co powoduje przyspieszenie procesu starzenia się społeczeństwa. Zmieniają się relacje pomiędzy liczbą osób aktywnych zawodowo, opłacających składki na ubezpieczenia społeczne w kraju a liczbą osób otrzymujących świadczenia emerytalne, co może zagrażać wypłacalności systemu emerytalnego. Ponadto państwo, z którego wyjeżdżają osoby wykształcone, traci specjalistów, co skutkuje brakiem możliwości odzyskania nakładów poniesionych na ich proces edukacji. Z drugiej strony nie należy zapominać, że dzięki przekazom pieniężnym i nabytemu doświadczeniu, po ewentualnym powrocie osób, które emigrowały, kraj wysyłający może również odnieść korzyści.

Nasilenie zjawiska migracji, spowodowane procesami globalizacji, a co za tym idzie większą otwartością gospodarek, dotyczy także Polski. Rok 2004, kiedy to Polska przystąpiła do Unii Europejskiej, spowodował większą niż wcześniej emigrację Polaków za granicę. W wyniku liberalizacji rynków pracy Europy Zachodniej obywatele naszego kraju zaczęli się przemieszczać do państw lepiej rozwiniętych w celu poszukiwania lepiej płatnej pracy. Analiza statystyk związanych z migracją implikuje wnioski, iż do niedawna Polska była przede wszystkim krajem emigracji, gdyż w stosunku do innych krajów Europy Zachodniej była mało atrakcyjna, między innymi przez słaby rozwój gospodarczy naszego kraju. Jednakże w ostatnich latach liczba osób imigrujących do Polski przewyższa liczbę emigrujących do innych krajów Polaków¹². Polska staje się więc krajem imigracji.

Od początku wstąpienia Polski do Unii można zaobserwować napływ do naszego kraju obywateli zza wschodniej granicy. Świadczy o tym liczba udzielonych przez wojewodów zezwoleń na pracę. O ile w 2008 r. łączna liczba wydanych

---

¹² Według danych GUS w 2017 r. liczba imigrantów w Polsce wyniosła 13 324 osób (13 475 w 2016 r.), zaś liczba emigrantów 11 888 (11 970 w 2016 r.). <https://stat.gov.pl> (dostęp: 15.06.2018).

tego typu dokumentów wynosiła w przypadku migrantów z Białorusi – 1325 i 5400 w przypadku Ukrainy, to w 2017 r. wyniosła odpowiednio 10 518 (migranci z Białorusi) oraz 192 547 (migranci z Ukrainy)¹³. Na taki stan rzeczy niewątpliwie wpływają czynniki ekonomiczne, np. możliwość większego zarobku.

Problematyka imigracji do Polski mieszkańców krajów wschodnich, o zbliżonej kulturze i języku, ma istotne znaczenie w związku z niekorzystnymi dla Polski prognozami demograficznymi. W wielu krajach europejskich dotkniętych problemem starzenia się społeczeństw, w których zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym, dostrzegana jest znacząca rola migrantów dla rozwoju rynku pracy i ogólnie rozwoju gospodarczego. O ile w powojennej historii Polski czynniki demograficzne wpływały korzystnie na rynek pracy, to od 2006 r. systematycznie rośnie liczba osób starszych, a następuje spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. Starzenie się społeczeństwa zaczęło trwale i negatywnie oddziaływać na podaż pracy. Z badań Narodowego Banku Polskiego wynika, że w Polsce w 2007 roku, w okresie bardzo dobrej koniunktury gospodarczej środowiska biznesowe uznały brak pracowników za główną barierę dalszego rozwoju podmiotów gospodarczych. Wydłuża się także czas niezbędny do znalezienia właściwego pracownika¹⁴.

Reasumując, można stwierdzić, że w Polsce współcześnie nadal istnieje zjawisko odpływu obywateli związanego z liberalizacją rynków pracy po wejściu do struktur Unii Europejskiej. Powoduje ono eksport siły roboczej i wzrost zapotrzebowania na pracę w pewnych sektorach gospodarki, np. w budownictwie czy usługach opiekuńczych, które jest uzupełniane przez imigrację pracowników, głównie z Ukrainy.

Przy obecnie występującej skali imigracji do Polski nadal nie jest możliwe, by pozytywny wpływ imigracji zniwelował ubytek w podaży pracy spowodowany odpływem obywateli oraz dodatkowo starzeniem się społeczeństwa. Zarówno szacunki imigracji, jak i wnioski na podstawie liczby pozwoleń na pracę dla cudzoziemców stanowią przy tym górny szacunek napływu migracyjnego. Według dostępnych badań liczba obcokrajowców zasilających w sposób sformalizowany

---

¹³ *Cudzoziemcy pracujący w Polsce – statystyki*, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, <https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> (dostęp: 25.06.2018).

¹⁴ *Badanie ankietowe rynku pracy. Raport 2016*, s. 5, 10, http://www.nbp.pl/publikacje/arp/raport_2016.pdf (dostęp: 25.06.2018).

polski rynek pracy jest kilkukrotnie mniejsza od liczby pozwoleń¹⁵. Nie ma więc co liczyć na sytuację, że przy braku rodzimych pracowników w ich miejsce pojawią się w odpowiedniej liczbie i o odpowiednich kwalifikacjach np. obywatele zza wschodniej granicy. Może to nie nastąpić zarówno ze względu na ograniczone zasoby migrantów, ale także konkurencję innych krajów w pozyskiwaniu migrantów z Ukrainy czy Białorusi.

Podsumowanie

Sytuacja na rynku pracy większości państw europejskich charakteryzuje się występowaniem wzmożonej konkurencji o pracowników. By przyciągnąć najlepszych, pracodawcy dość często decydują się na oferowanie wyższych stawek płac lub/i zapewnienie lepszych warunków pracy. Innym skutkiem ograniczonej podaży siły roboczej na krajowym rynku pracy jest zatrudnianie imigrantów, którzy są w stanie zaakceptować niższe wynagrodzenie lub wykonywać prace, których rodzimi pracownicy nie chcą się podjąć.

Imigranci stanowią obecnie część gospodarczej tkanki Unii Europejskiej i są obecni w sumie na wszystkich poziomach aktywności zawodowej, uzupełniając niedobory, których nie mogą wypełnić miejscowi pracownicy.

Migracje zasadniczo prowadzą do korzyści zarówno dla państwa przyjmującego, jak i wysyłającego. Jednak w pewnych segmentach rynku pracy przewaga może przechylać się na kraj przyjmujący, np. w przypadku tzw. „drenażu mózgów”.

Nawiązując do założeń neoklasycznej teorii migracji, można stwierdzić, że zakładane w niej wyrównanie poziomów życia we wszystkich krajach świata poprzez procesy migracyjne nie nastąpiło i nie ma co się spodziewać, że nastąpi. Zawsze migranci z krajów słabszych ekonomicznie będą chcieli się przenieść do kraju lepiej rozwiniętego gospodarczo, by znaleźć tam pracę, podnieść swój poziom życia i móc się realizować. Otwarcie zachodnich rynków pracy i migracje zarobkowe obywateli państw członkowskich ukazują, że znaczne rozpiętości płacowe pomiędzy krajami są silnym bodźcem do przepływu pracowników. W kraju, z którego emigrują pracownicy, a więc i w Polsce, konsekwencje migracji dla

---

¹⁵ Tamże, s. 10.

rynku pracy charakteryzują się spadkiem podaży pracy i obniżką stopy bezrobocia. To z kolei zwiększa nacisk na wzrost płac, szczególnie w branżach, które dotkliwie odczuły skutki migracji, np. w budownictwie.

Przedstawione powyżej rozważania wskazują na potrzebę podjęcia w ramach prowadzonej polityki migracyjnej badań czynników mających wpływ na rozwój procesu migracji, jak i hamujących ten rozwój. Ponadto istotne jest określenie skutków tejże polityki dla rynku pracy i korzyści dla przedsiębiorców. Warto stworzyć takie jej założenia, które pozwoliłyby kierować migrantów do obszarów, w których występują niedobory siły roboczej. Podstawą jest odpowiedź na pytanie, w jaki sposób zapętnić lukę w podaży wykształconej siły roboczej. Na pewno może się do tego przyczynić liberalne podejście do polityki imigracyjnej. Wówczas należałoby jednocześnie monitorować sytuację w oświacie, tak by napływ specjalistów z innych krajów nie pogorszył oferty edukacyjnej w kraju przyjmującym. Na pewno warto otwierać się na wykwalifikowanych imigrantów, pamiętając przy tym, że potrzebni są także imigranci niekoniecznie posiadający wysokie kwalifikacje. Bowiem, według danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w 2017 r. aż 58 777 wydanych zezwoleń na pracę w przypadku migrantów z Ukrainy dotyczyło pracowników wykonujących prace proste¹⁶.

Polskie władze powinny kontynuować rozpoczęte poszukiwania odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób budować politykę migracyjną. Wyzwaniem jest zapewnienie korzyści z migracji dla wszystkich, gospodarki państwa, w tym rodzimego rynku pracy, dla własnych obywateli, imigrantów i ich rodzin, a nawet w miarę możliwości dla krajów ich pochodzenia.

Bibliografia

Czaputowicz J., *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa – aspekty teoretyczne*, [w:] *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa*, S. Dębski, B. Górka-Winter (red.), Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2003.

Dębiec K., *Ekonomiczne podstawy polityki migracyjnej*, „Zeszyty Naukowe Kolegium Gospodarki Światowej” 2012, nr 33.

---

¹⁶ *Cudzoziemcy pracujący w Polsce – statystyki*, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, <https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> (dostęp: 25.06.2018).

Golinowska S., *Teorie migracji a debata o swobodzie przeplywu pracownikow w rozszerzonej Unii Europejskiej*, tekst przygotowany w ramach projektu badawczego KBN 5H02E 02320 *Popyt na prace migrantow. Motywacje, korzyści i koszty pracodawców zatrudniających migrantów. Efekty dla rynku pracy*.

Konarzewska A., *Migracyjne problemy Unii Europejskiej*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2007, nr 3-4.

Mach Z., *Niechciane miasta: migracja i tożsamość społeczna*, Universitas, Kraków 1998.

Malec M., *Percepcja bezpieczeństwa: definicje, wymiary, paradygmaty*, MON Departament Polityki Obronnej, Warszawa 2006.

Maksimczuk A., Sidorowicz L., *Ochrona granic i obsługa ruchu granicznego*, LexisNexis, Warszawa 2007.

Zamorska K., *Prawa społeczne jako program przebudowy polityki społecznej*, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2010.

Netografia:

Badanie ankietowe rynku pracy. Raport 2016, http://www.nbp.pl/publikacje/arp/raport_2016.pdf.

Cudzoziemcy pracujący w Polsce – statystyki, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, <https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/>.

Word Migration Report, <http://publications.iom.int>.

<https://stat.gov.pl>.